

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Ndob/31/2023
Identifikačné číslo spisu: 6122398217
Dátum vydania rozhodnutia: 19.10.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Sedlačková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6122398217.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a členiek senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobcu: P.S. in, a.s., so sídlom M. Rázusa 7, Žilina, IČO: 47 764 821, zastúpeného advokátkou JUDr. Lenka Maďarová, s.r.o., so sídlom Štrková 95/21, Žilina, IČO: 47 232 692 proti žalovanému: Mesto Martin, so sídlom Nám. S. H. Vájanského 1, Martin, IČO: 00 316 792, o zaplatenie 47 562,86 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 17Cb/50/2022, o nesúhlase Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na konanie a rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bol postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) predložený Krajským súdom v Žiline súdny spis na rozhodnutie o príslušnosti. Krajský súd v Žiline nesúhlasí s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici postúpil spor Krajskému súdu v Žiline z dôvodu, že v predmetnom konaní bolo žalobcom podané odvolanie 25. mája 2023 proti rozsudku Okresného súdu Martin z 13. apríla 2023 č. k. 17Cb/50/2022-258. Odvolanie v predmetnej obchodnoprávnej veci bolo podané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov, ktorý v spojení so zákona č. 398/2022 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2023 okrem iného zmenil aj úpravu Civilného sporového poriadku. Vzhľadom na dátum podania odvolania 25. mája 2023 je podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici v zmysle § 471c CSP na konanie a rozhodnutie o odvolaní žalobcu príslušný Krajský súd v Žiline, ktorého príslušnosť sa riadi právnou úpravou účinnou do 31. mája 2023.

3. Krajský súd v Žiline nesúhlasí s postúpením sporu a v zmysle § 43 ods. 2 CSP predkladá súdny spis najvyššiemu súdu ako spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Krajský súd v Žiline poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 27. júna 2023, sp. zn. IV. ÚS 257/2023 a na

rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. júna 2023, sp. zn. 6Ndc/19/2023.

4. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 43 ods. 2 CSP) dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu je dôvodný.

5. Podľa článku 4 ods. 1 CSP ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť, na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

6. Podľa článku 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

7. Podľa § 22 CSP na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

8. Podľa § 34 ods. 1 CSP ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

9. Podľa § 34 ods. 2 CSP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

10. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

11. Podľa § 471c CSP konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

12. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť je potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnych noriem upravených v § 34 ods. 1 a 2 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Odvolanie bolo podané (a teda odvolacie konanie bolo začaté) pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (ďalej len „novela“), ktorým boli s účinnosťou od 1. júna 2023 menené aj ustanovenia upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní a novoupravená kauzálna príslušnosť súdov v obchodnoprávných sporoch. Pre súdy preto vzniká otázka, či sa nová právna úprava funkčnej príslušnosti má vzťahovať aj na odvolacie konania začaté pred účinnosťou novely.

13. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach upravené inak, je preto potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy, aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti.

14. V rámci novely Civilného sporového poriadku bolo prijaté aj prechodné ustanovenie obsiahnuté v § 471c CSP, podľa ktorého sa konania začaté podľa predchádzajúcej právnej úpravy a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 (s výnimkou prípadov, kedy osobitný predpis výslovne upravil prechod výkonu súdnictva na iný súd). Uvedené prechodné ustanovenie tak upravuje zachovanie vecnej a miestnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023. Predmetné prechodné ustanovenie ale neupravuje zachovanie funkčnej a ani kauzálnej príslušnosti, čo vyplýva z gramatického (jazykového) výkladu predmetného ustanovenia. Pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle zahrnúť v prechodnom ustanovení § 471c CSP aj zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti, urobil by tak obdobne, ako v prípade § 470 ods. 4 CSP.

15. V súlade s princípom okamžitej aplikovateľnosti je potom novú právnu úpravu funkčnej príslušnosti obsiahnutú v § 34 ods. 2 CSP potrebné aplikovať aj na odvolacie konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023.

16. V predložennom spore o príslušnosť je potrebné vyriešiť aj nadväzujúcu otázku výkladu § 34 ods. 2 CSP vo vzťahu k obchodnoprávnym sporom, kedy okresným súdom konajúcim a rozhodujúcim v prvej inštancii, nie je okresný súd vymedzený v § 22 písm. d) až h) CSP. V tomto prípade bol okresným súdom rozhodujúcim v prvej inštancii Okresný súd Prievidza, teda okresný súd patriaci podľa § 3 ods. 8 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov do obvodu Krajského súdu v Žiline.

17. Najvyšší súd vychádzajúc z gramatického výkladu § 34 ods. 2 CSP, najmä z časti na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa..., kde bol zákonodarcom zvolený dôraz na konanie vymedzené v § 22 CSP (a nie na súd rozhodujúci podľa § 22 CSP), ktorý upravuje kauzálnu príslušnosť súdu v obchodnoprávných sporoch, ako aj z teleologického výkladu zohľadňujúceho účel novely, ktorým je špecializácia súdov (vrátane odvolacích súdov) s cieľom zabezpečenia rýchlosti, kvality a efektívnosti rozhodovania, za súčasnej absencie prechodného ustanovenia, ktoré by obsahovalo odlišnú úpravu, dospel k záveru, že § 34 ods. 2 CSP je potrebné od 1. júna 2023 aplikovať aj v takom prípade, keď okresný súd rozhodujúci obchodnoprávny spor v prvej inštancii nie je jedným z okresných súdov vymedzených v § 22 písm. d) až h) CSP. Preto pokiaľ súdom rozhodujúcim v prvej inštancii je Okresný súd Martin, ktorý patrí do obvodu Krajského súdu v Žiline, je potrebné aplikovať § 34 ods. 2 písm. a) CSP a príslušným na konanie o odvolaní je Krajský súd v Banskej Bystrici.

18. Najvyšší súd si je vedomý zložitosti otázok vyvolaných novelou a nejednoznačnosťou až rozpornosťou novej právnej úpravy. Zvažujúc aj prísne formalistický výklad [kde okresnými súdmi podľa § 34 ods. 2 CSP by bolo potrebné vnímať jedine okresné súdy vymedzené v § 22 písm. d) až h) CSP], ktorý by zapríčinil dvojkoľajnosť posudzovania funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch, najvyšší súd uprednostnil výklad, ktorý rešpektuje účel prijatej novely a zabezpečí jednotné posudzovanie funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch za účinnosti novely. Najvyšší súd aplikoval pri zvolenom riešení aj základné princípy Civilného sporového poriadku vymedzené v čl. 4 ods. 1 CSP a čl. 17 CSP.

19. Krajský súd v Banskej Bystrici prezentoval svoj právny názor, podľa ktorého sa má v súvislosti s novelou uplatňovať zásada dokončenia vecí na súdoch príslušných podľa predpisov do 31. mája 2023 s výnimkou výslovne upraveného prechodu výkonu súdnictva v osobitnom predpise, pričom zmenu funkčnej príslušnosti nie je možné stotožňovať s prechodom výkonu súdnictva. Výkladom § 471c CSP, ktorý nezohľadňuje aj zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti, nie je zachovaný účel reformy súdnej mapy vykonaný novelou. Podľa tohto právneho názoru je zároveň funkčnú príslušnosť podľa § 34 ods. 2 CSP potrebné vnímať ako kauzálnu príslušnosť, ktorú je možné považovať za poddruh miestnej príslušnosti.

20. Najvyšší súd k tomuto právnomu názoru uvádza, že nemožno jednotlivé druhy príslušnosti súdu, ktoré Civilný sporový poriadok upravuje, stotožňovať alebo vnímať ako poddruhy inej príslušnosti. Uvedenému nezodpovedá právna úprava. Skutočnosť, že kauzálna príslušnosť má prioritnú povahu voči ostatným druhom príslušnosti (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 29. januára 2019 sp. zn. 5Ndob/2/2019) neznamená, že by ju bolo možné vnímať ako poddruh inej príslušnosti. Pri výklade prechodného ustanovenia § 471c CSP preto nemožno dospieť k záveru, že by v ňom bolo skryto (v rámci vecnej alebo miestnej príslušnosti) zahrnuté aj zachovanie kauzálnej príslušnosti.

21. Vo vzťahu k nerešpektovaniu účelu novely výkladom prechodného ustanovenia § 471c CSP zvoleným najvyšším súdom, najvyšší súd uvádza, že v danom prípade nejde o pravú medzeru v zákone, teda o prípad, kedy úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti. Zo znenia § 471c CSP podľa najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že zákonodarca zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 v § 471c CSP neupravil vedome. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarca v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej príslušnosti), avšak kauzálnu a ani funkčnú príslušnosť neuviedol, ako aj z porovnania s prechodným ustanovením § 470 ods. 4 CSP. Následný prípadný rozpor s dôvodovou správou a aj usmernením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nemožno odstraňovať výkladom, ktorým by sa zmenil nepochybný obsah predmetného ustanovenia (čl. 3 ods. 1 CSP). Naopak, krajským súdom prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na pôvodných krajských súdoch funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, nerešpektuje podľa najvyššieho súdu účel sledovaný novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane krajských súdov. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkolažnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch aj napriek zamýšľanej špecializácii naďalej prebiehali aj na krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

22. Pri namietanom faktickom prechode výkonu súdnictva, ku ktorému dochádza zmenou funkčnej príslušnosti v odvolacích konaniach začatých do 31. mája 2023, najvyšší súd uvádza, že krajský súd je povinný skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania (§ 40 CSP). Preto pokiaľ v priebehu odvolacieho konania príde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa prechádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré v rámci novely prijaté nebolo.

23. Vo vzťahu k záverom o okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy najvyšší súd poukazuje aj na obdobné názory vyslovené najvyšším súdom v uznesení z 28. júna 2023, sp. zn. 6Ndc/19/2023 a Náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023, sp. zn. IV. ÚS 257/2023. Totožné závery, aké prijal najvyšší súd v tomto rozhodnutí, boli zároveň už prijaté aj v uznesení najvyššieho súdu zo 16. augusta 2023, sp. zn. 5Ndob/5/2023. Najvyšší súd dopĺňa, že prijatými závermi neprichádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori, keď k zmene funkčnej príslušnosti prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu.

24. Najvyšší súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu je dôvodný. Na konanie a rozhodnutie o odvolaní je preto príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.